

Список використаних джерел

1. Про освіту: Закон України № 2145-VIII від 5.09.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

2. Семигіна Т.В. Формування в Україні національної системи кваліфікацій: завдання для фахової спільноти із соціальної роботи // Партнерство роботодавця та закладу вищої освіти. Київ: КНУТШ, 2020. С. 57-59.

3. Семигіна Т. В., Баланюк Ю. В. Розвиток в Україні механізмів державного регулювання системи професійних кваліфікацій // The system of public administration in the context of decentralization of power: Collective monograph. Riga : Izdevnieciba "Baltija Publishing", 2020. С. 129-146.

Сенишин Назарій Тарасович

senushun3@gmail.com

студент бакалаврату спеціальності «Право»

Науковий керівник:

Франко Н. О., викладач кафедри філософії
ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ФІЛОСОФІЯ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Однією з важливих функцій держави є забезпечення добробуту її громадян, що визначає зміст її соціальної політики. З огляду на європейську інтеграцію держави соціальна політика в Україні набуває якісно нових рис. Зокрема в рамках трансформації соціальної політики в Україні був ухвалений Закон «Про соціальні послуги», який передбачає рух до європейської ринкової моделі надання соціальних послуг громадянам. Парадигма зазначеної моделі полягає в тому, що держава є своєрідним замовником послуг для громадян, а також здійснює повну або часткову оплату таких послуг, в той час як виконавцями виявляються суб'єкти різної форми власності [3].

В основу запроваджуваної урядом України моделі організації соціальної політики був покладений досвід європейських країн. Водночас у 2020 році система соціальної політики країн Європи зазнала певної кризи через наслідки пандемії коронавірусу.

В зв'язку з запровадженими карантинними заходами стрімко знизилась економічна активність населення, що, по-перше, ускладнило надходження до бюджетних фондів, а, по-друге, значно збільшило базу людей, котрі потребують соціальної підтримки. Не менш важливо й те, що збільшилося навантаження на медичні заклади. Медична система, побудована за ринковим принципом, навесні 2020 року виявилася нездатною впоратися з великою кількістю хворих, що негативно позначилося на показниках смертності, особливо в Іспанії та Італії.

В Україні в період коронакризи були запроваджені податкові преференції (подовження термінів подачі декларацій, скасування обов'язкової сплати єдиного податку, ЄСВ і плати за землю), збільшено розмір мінімальної допомоги з безробіття й спрощено порядок надання такої допомоги, запроваджено виплати для підприємців I та II груп спрощеної системи оподаткування, які мають дітей віком до 10 років, впроваджено одноразову виплату в розмірі 1000 гривень особам пенсійного віку, розмір пенсії яких не перевищує 5000 гривень, вдосконалено програму доступних кредитів 5-7-9% [4].

Верховна Рада України 04.12.2020 затвердила додаткові податкові преференції і форми соціальної підтримки для бізнесу під час карантину. Зокрема допомогу в розмірі 8 тисяч гривень отримають фізичні особи підприємці, діяльність яких обмежена в період карантину, також на додаткові виплати зможуть розраховувати працівники, які були звільнені або яким зменшено заробітну плату на період карантину, з грудня 2020 по травень 2021 запроваджуються податкові канікули для платників ЄСВ, списання податкових боргів у розмірі до 3060 гривень [1].

Зазначені інструменти засвідчили соціальну природу держави, але одночасно продемонстрували хиткість наявних моделей соціальної підтримки громадян. Саме тому в кризовий період виникають дискусії щодо запровадження альтернативної системи соціальної підтримки – універсального базового доходу.

Особливість подібної моделі полягає в зменшенні витрат на адміністрування системи соціальної політики й сталості та прогнозованості видатків держави: у визначений період держава надає громадянам незалежно від їх доходу суму коштів, якою останні можуть скористатися на власний розсуд. Така модель

спрямована на розвиток нової філософії мислення людини. Слід зазначити, що поточна модель соціальної підтримки не стимулює людину до пошуку легальних форм працевлаштування, оскільки послуги Центрів зайнятості з влаштування людини на роботу мають досить часто формальну природу, а громадяни зацікавлені в отриманні допомоги по безробіттю як додаткового до їх тіньового доходу. Зазначене призводить до деградації соціальної і фінансової системи держави. Особливість базового доходу полягає в тому, що він нараховується незалежно від рівня доходу або працевлаштованості людини і цим мотивує її до особистісного розвитку. По суті, така модель працює за наступним правилом «держава надала тобі базу, а далі – все залежить від тебе» [5].

Як відзначає український економіст Анатолій Амелін, запровадження базового доходу в Україні сприятиме розвитку креативної та інтелектуальної складової у структури ринку праці, наповненості економіки живими грошима, прозорості і сталої системи соціальної допомоги та зрештою зниження рівня бідності на підставі забезпечення базових потреб людини [2].

На нашу думку, інструмент універсального базового доходу є досить цікавою формою соціальної політики в контексті роботизованої економіки. В умовах технологізації всіх сфер життя, посиленої пандемією коронавірусу, рівень технологічного безробіття істотно збільшиться, що потребуватиме перепідготовки людей до діяльності в нових сферах життя. Інструмент базового доходу не здатний спрацювати в поточних реаліях повноцінно, оскільки наразі він сприймається виключно як форма допомоги. Однак згодом цей інструмент може перетворитися на своєрідний стартовий капітал для громадян з метою реалізації їх особливої індивідуальної стратегії життя. Отже, в перспективі інструмент базового доходу може стати гідною альтернативою сучасній системі соціального захисту з її надмірним адмініструванням. Водночас сьогодні з огляду на неготовність суспільства до нової моделі перевагу слід віддавати перевагу розвитку субсидіарних та адресних форм допомоги, а також інструментам соціального страхування.

Список посилань

1. Закон України "Про соціальну підтримку застрахованих осіб та суб'єктів господарювання на період здійснення обмежувальних

протиепідемічних заходів, запроваджених з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-Co V-2". URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70533

2. Амелін А. Безумовний базовий дохід. Як він може вплинути на життя українців? URL: <https://nv.ua/ukr/opinion/dopomoga-pid-chas-karantinu-yak-zabezpechiti-naselennya-novini-ukrajini-50092559.html> (дата звернення: 05.12.2020);

3. Боброва А., Ломоносова Н. Коронавірус і соціальний захист: між реформою і кризою: аналітичні матеріали. URL: <https://cedos.org.ua/uk/articles/koronavirus-i-sotsialnyi-zakhyst-mizh-reformoiu-i-kryzoiu#106> (дата звернення: 05.12.2020);

4. Даниленко А. Як у світі рятують малий бізнес від коронакризи. URL: https://expla.bank.gov.ua/expla/news_0166.html (дата звернення: 05.12.2020);

5. Гевлич І.Г., Гевлич І.Л. Базовий дохід в контексті вирішення проблем соціального захисту населення України. URL: <http://jeou.donnu.edu.ua/article/view/4805/4836> (дата звернення: 05.12.2020)

Слозанська Ганна Іванівна

annaslozanska@gmail.com

доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри педагогіки та соціальної роботи Українського католицького університету

Горішна Надія Мирославівна

nadiahorishna@yahoo.com

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи, спеціальної освіти та менеджменту соціокультурної діяльності

Тернопільського національного

педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка

ЯКИМИ КОМПЕТЕНТНОСТЯМИ МАЄ ВОЛОДІТИ ФАХІВЕЦЬ З СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ, ЩОБ НАДАВАТИ СОЦІАЛЬНІ ПОСЛУГИ В ГРОМАДІ?

XXI століття є переломним в історії становлення соціальної роботи в Україні. Змінюються підходи до розуміння соціальної роботи як сфери професійної діяльності. Якщо у XX столітті соціальну роботу асоціювали з системою соціальної допомоги та наданням різного роду соціальних виплат, то у XXI столітті